

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยกระแสของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้โลกอันกว้างใหญ่และยากแก่การเข้าใจใบนี้ กลายเป็นโลกไร้พรมแดน สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว และทำให้มนุษย์ทุกคนถูกเชื่อมโยงกันไว้ภายใต้เครือข่ายเดียวกัน นั่นคือ “เครือข่ายการสื่อสารมวลชน” เราสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะส่วนใดของโลกได้อย่างทันทั่วถึงที่แม้ขณะนั่งอยู่ที่บ้าน โดยได้รับความรู้สึกใกล้ชิดกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้น ๆ เสมือนอยู่ในสถานการณ์จริงก็ว่าได้

โทรทัศน์นับเป็นสื่อที่ตอบสนองความต้องการของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากคุณสมบัติพิเศษของโทรทัศน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมได้สัมผัสทั้งภาพและเสียงที่สวยงาม สมจริงได้ในขณะเดียวกัน และยังมีเครื่องมือการส่งออกอากาศครอบคลุมพื้นที่อันกว้างไกล ทำให้โทรทัศน์ได้รับการยอมรับจากสังคมโดยทั่วไปให้กลายเป็นปัจจัยพื้นฐานประจำบ้านอีกอย่างหนึ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ พร้อม ๆ กับการเป็นตัวกำหนดทิศทางการความสนใจของผู้คนในสังคมอีกด้วย

แม้จะก่อกำเนิดในช่วงที่สื่อภาพยนตร์และหนังสือพิมพ์กำลังได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก แต่โทรทัศน์ก็ได้สร้างความตื่นเต้นและความเคลื่อนไหวที่สำคัญให้แก่วงการสื่อสารมวลชนทั่วโลกได้ไม่น้อยไปกว่าสื่ออื่น ๆ ทำให้โทรทัศน์ซึ่งมีความได้เปรียบทางคุณสมบัติพิเศษ และเป็นสิ่งที่จับตามองว่าจะกลายเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของประชาชนได้ง่ายดายกว่าภาพยนตร์และหนังสือพิมพ์นั้นได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักถึงเนื้อหาที่น่าเสนาว่าเป็นเนื้อหาที่ให้เฉพาะความบันเทิง ไร้สาระ และมอมเมาประชาชน ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการปรับปรุงรูปแบบรายการโทรทัศน์ให้มีความรู้และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรียนรู้ของผู้ชมมากขึ้น และ “สารคดี” ก็เป็นรูปแบบรายการให้ความรู้ที่เป็นที่รู้จักของผู้ชมในเวลาต่อมา

รายการสารคดี เป็นการเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์จริงผ่านเทคนิคการนำเสนอในลักษณะต่าง ๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ และชวนติดตาม สารคดีในยุคแรกจะมีลักษณะเป็นเชิงวิชาการมาก และการนำเสนอก็เป็นแค่การบรรยายเล่าเรื่อง ขาดเทคนิคดึงดูดใจผู้ชม อีกทั้งยังมีการผลิตออกมาน้อยมากเพราะต้องใช้เวลาและเงินทุนค่อนข้างสูง ทำให้เป็นรายการที่ไม่ค่อยเป็นที่นิยมของผู้ชมทั่วไปนัก กลุ่มผู้ชมหลักของสารคดีในยุคแรกจึงเป็นเพียงกลุ่มนักวิชาการ นักศึกษา และผู้ที่อยู่

ในวงการการศึกษาเท่านั้น แต่สารคดีในยุคต่อ ๆ มาได้พัฒนาตัวเองจากรายการเชิงวิชาการให้ กลายมาเป็นรายการให้ความรู้ที่ดูง่ายขึ้นด้วยการนำเสนอเนื้อหารอบด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวันของผู้ชม และมีการใช้เทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ ชวนติดตาม ทำให้การตอบรับ ของผู้ชมต่อการชมรายการสารคดีขยายวงกว้างออกไปสู่ประชาชนทั่วไปมากขึ้น จนถึงปัจจุบันสาร คดีก็ยังคงมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา โดยจะสังเกตว่ามีรายการสารคดีใหม่ ๆ จำนวนมากบนจอ โทรทัศน์ที่พยายามนำเสนอรายการด้วยเทคนิคการใช้ภาพ เสียง และการดำเนินเรื่องที่มีลักษณะ เฉพาะตัวเพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้แก่วงการสารคดี

รายการ "ร้อยตะวัน...พันดาว" ซึ่งเป็นรายการสารคดีที่มีความยาว 25 นาที ออกอากาศ ทางสถานีโทรทัศน์ ITV ทุกวันอาทิตย์ เวลา 14.30-14.55 น. เป็นผลงานการทำงานของบริษัท นาฏะกัมปानी จำกัด ในการนำเสนอรูปแบบรายการสารคดีลักษณะพิเศษที่เรียกตัวเองว่าเป็น "สารคดีเชิงรุก" อันมีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นผู้ช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมรายการได้ตระหนักถึงปัญหาหรือ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องที่เคยถูกมองข้าม เข้าใจไม่ถูกต้อง หรือแม้จะ เคยถูกหยิบยกมาพูดถึงแล้วก็ตาม นำมาศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการคิดใหม่ที่มีเหตุผล และใช้ มุมมองส่วนตัวกลั่นกรองเอาข้อเท็จจริงที่ได้มานำเสนอผ่านสายตาผู้ชมด้วยเทคนิคของการดำเนิน เรื่อง การใช้ภาพและเสียงที่มีลักษณะเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ผู้จัดทำจึงตัดสินใจขอเข้าฝึกงานกับ บริษัท นาฏะกัมปानी จำกัด เป็นระยะเวลา 3 เดือน เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ระบบการทำงาน ตลอด จนการผลิตรายการทุกขั้นตอน ให้ได้มาซึ่งความรู้ทั้งภาคทฤษฎี ปฏิบัติ และระบบความคิดในการ มองหรือตีความปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาและสร้างสรรค์ราย การสารคดีต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด และวัตถุประสงค์ของรายการ "ร้อยตะวัน...พันดาว"
2. เพื่อศึกษาถึงระบบการทำงาน และปัญหาในการผลิตรายการสารคดี
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างทฤษฎีที่เรียนมากับการปฏิบัติงานจริงว่ามีการนำมา ประยุกต์ใช้ได้มากน้อยเพียงใด

ขอบเขตการศึกษา

การจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้จัดทำได้มีโอกาสเข้าฝึกงานกับบริษัท นาฏะกัมปानी จำกัด ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายการ “ร้อยตะวัน...พันดาว” เป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่ 8 พ.ย. 2542 ถึง 24 ม.ค. 2543 ผู้จัดทำได้ศึกษาและปฏิบัติงานในส่วนของระบบการวางแผนคิด และการผลิตรายการสารคดีอย่างละเอียด โดยเนื้อหาของสารนิพนธ์ฉบับนี้จะครอบคลุมรูปแบบรายการ ประเด็นแนวคิด และการทำงานซึ่งเป็นภาพรวมของรายการ “ร้อยตะวัน...พันดาว” ทั้งหมด

วิธีการศึกษา

1. โดยการสัมภาษณ์ สอบถาม รวมทั้งขอข้อเสนอแนะจากทีมงานรายการ “ร้อยตะวันพันดาว” และผู้เกี่ยวข้อง
2. โดยการค้นคว้าจากหนังสือ ตำราทางวิชาการ และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์
3. โดยการศึกษาจากบทโทรทัศน์ของรายการ “ร้อยตะวัน...พันดาว”
4. โดยการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริงร่วมกับทีมงานรายการ “ร้อยตะวัน...พันดาว”

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระบบการกำหนดประเด็น การวางแผนคิด และการนำเสนอรายการสารคดีในรูปแบบที่แปลกไปจากสารคดีทั่วไป
2. ทราบถึงระบบการทำงาน และขั้นตอนการผลิตรายการสารคดี
3. ปรับระบบแนวคิดของตนเองต่อการมองประเด็นปัญหาต่าง ๆ ให้มีความรอบด้านมากขึ้น ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะผลิตรายการ
4. เพื่อประยุกต์ทฤษฎีที่ได้เรียนมาให้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริง